

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра географії та природознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

Шарин С.В.

25. X. 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В 67 Фізична географія Українських Карпат
(шифр і назва навчальної дисципліни)

ОП «Географія»

спеціальність 106 «Географія»

10 «Природничі науки»

(галузь знань)

Факультет природничих наук

(назва факультету)

Івано-Франківськ – 2020 рік

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра географії та природознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

Шарин С.В.

25. 11. 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В 67 Фізична географія Українських Карпат
(шифр і назва навчальної дисципліни)

ОП «Географія»

спеціальність 106 «Географія»

10 «Природничі науки»

(галузь знань)

Факультет природничих наук

(назва факультету)

Івано-Франківськ – 2020 рік

Робоча програма Фізична географія Українських Карпат для студентів спеціальності 106 «Географія», галузь знань 10 «Природничі науки». „15” вересня 2020 р. – 11 с.

Розробники:

Гілецький Йосип Романович, доцент кафедри географії і природознавства, кандидат педагогічних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри географії та природознавства

Протокол від “15” вересня 2020 р. № 1

Завідувач кафедри географії та природознавства _____ (Атаманюк Я.Д.)
(підпис)

“15” вересня 2020 р.

Схвалено науково-методичною радою факультету природничих наук.
Протокол від “23” вересня 2020 р. № 1

“23” вересня 2020 р.
Голова _____ (Атаманюк Я.Д.)
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 10 Природничі науки (шифр і назва)	Дисципліни вільного вибору студента	
Модулів – 1	Спеціальність: <u>106 Географія</u> Освітня програма: <u>географія</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		3-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Проект-презентація за вибором здобувача			
Загальна кількість годин – 180		6-й	
	Лекції		
		24 год.	
		Практичні, семінарські	
		36 год.	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		120 год.	
		Індивідуальні завдання: _____ год.	
		Вид контролю: залік	
Тижневих годин для денної форми навчання:	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр		
аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – **33%: 67%**

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни. Даний курс є одним з курсів за вибором навчального закладу. Він має регіональне значення, оскільки покликаний допомогти студентам глибше пізнати фізико-географічні особливості природного регіону у якому знаходиться університет, а також здебільшого будуть працевлаштовані випускники. Він закладає базу для компетентного використання краєзнавчого підходу, викладання факультативних краєзнавчих курсів.

Значна увага у курсі приділяється фізико-географічним особливостям гірської системи, сучасним природним процесам, а також наслідкам взаємодії людини і природи, природозаповідним об'єктам.

Завданнями дисципліни є ознайомлення із особливостями природи Українських Карпат.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- географічне положення Карпатської гірської країни та її складових частин;
- загальні риси рельєфу Українських Карпат; тектонічні структури, які лежать в основі Українських Карпат, загальні риси геологічної будови, особливості розвитку рельєфу Карпат, поширення антропогенних відкладів;
- геоморфологічне районування Українських Карпат, особливості рельєфу Передкарпатської передгірної височини, Зовнішньофлішевих Карпат, Вододільно-Верховинських Карпат, Полонинсько-Чорногірських Карпат, Мармароського кристалічного масиву, Вулканічно-Верхньотисенських Карпат (Закарпатського низькогір'я), Закарпатської рівнини;
- особливості поширення паливних корисних копалин, руд чорних і кольорових металів, нерудних корисних копалин;
- особливості радіаційного режиму, атмосферної циркуляції, характерні риси основних метеорологічних елементів, просторові відмінності клімату;
- загальні особливості річок басейну Сану і Дністра, Пруту і Сірету, Тиси, озер та боліт, підземних вод;
- загальні риси рослинного та ґрунтового покриву, тваринного світу, природоохоронні об'єкти та фізико-географічне районування Українських Карпат.

вміти:

- характеризувати географічне положення, визначати географічні координати крайніх точок і географічного центру одного з карпатських адміністративних районів;
- аналізувати тектонічні, геологічні, геоморфологічні карти, геологічні розрізи, карти четвертинних відкладів, встановлювати взаємозв'язки між літо генною основою і рельєфом, аналізувати вплив кліматичних чинників на протікання процесів в атмосфері, розподіл метеорологічних показників;

- характеризувати особливості гідрографічної сітки, озерні котловини, поширення ґрунтів, рослинного покриву, тваринного світу, а також природо-заповідних об'єктів.

Компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК02. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.

СК05. Здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

СК06. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.

Результати навчання:

ПР03. Пояснювати особливості організації географічного простору.

ПР05. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.

ПР06. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук.

ПР10. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.

ПР15. Навички роботи із сучасною приладною базою та загальні й спеціалізовані методи роботи з географічними об'єктами, явищами та процесами в польових і лабораторних умовах, здійснювати аналіз й оцінку стану природних та природно-антропогенних геосистем для розвитку туризму.

ПР19. Оцінювати роль України в світі, знати і пояснювати особливості просторової організації природи, населення і господарства України.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Українські Карпати – частина Карпатської гірської країни.

Карпатська гірська країна та її складові частини. Загальні риси рельєфу Українських Карпат.

Тема 2. Геологічна будова та історія розвитку

Тектонічні структури Українських Карпат. Загальні риси геологічної будови. Розвиток рельєфу Карпат. Антропогенні відклади.

Тема 3. Сучасний рельєф Українських Карпат.

Геоморфологічні процеси та геоморфологічне районування. Особливості рельєфу Передкарпатської передгірної височини, Зовнішнішньфлішевих (Скибових) Карпат, Вододільно-Верховинських, Полонинсько-Чорногірських Карпат, Мармароського кристалічного масиву, Вулканічно-Верхньотисенських Карпат (Закарпатського низькогір'я), Закарпатської рівнини.

Тема 4. Клімат.

Радіаційний режим. Особливості атмосферної циркуляції. Характеристика основних метеорологічних елементів. Просторові відмінності клімату.

Тема 5. Поверхневі і підземні води.

Загальні особливості річок. Річки басейну Сяну і Дністра. Річки басейну Пруту і Сірету. Річки басейну Тиси. Озера та болота, підземні води

Тема 6. Ґрунтово-рослинний покрив і тваринний світ

Загальні риси рослинного покриву. Лісова рослинність. Лучна рослинність. Високогірна рослинність. Ґрунтовий покрив. Тваринний світ.

Тема 7. Екологічні проблеми і природоохоронна діяльність.

Екологічні проблеми Карпат. Природоохоронні об'єкти.

Тема 8. Природо-географічне районування.

Природне (фізико-географічне) районування Українських Карпат. Особливості природи природогеографічних підобластей.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика природи Українських Карпат						
Тема 1. Українські Карпати – частина Карпатської гірської країни	20	2	4			14
Тема 2. Геологічна будова та історія розвитку.	20	2	2			16
Тема 3. Сучасний рельєф Українських Карпат	28	6	6			16
Тема 4. Клімат	14	2	2			10
Тема 5. Поверхневі і підземні води	20	4	4			12
Тема 6. Ґрунтово-рослинний покрив і тваринний світ	10	2	2			6
	102	18	20			64
Змістовий модуль 2. Природоохоронні об'єкти та природо-географічне районування						
Тема 7. Екологічні проблеми і природоохоронна діяльність.	28	2	6			20
Тема 8. Природо-географічне	50	4	10			36

районування.					
	78	6	16		
Усього годин	180	24	16		60

5. Зміст лекційного матеріалу

№ з/п	Назва теми лекції	Зміст лекції
1.	Українські Карпати – частина Карпатської гірської країни.	1. Карпатська гірська країна та її складові частини. 2. Загальні риси природи основних фізико-географічних провінцій Карпат. 3. Українські Карпати як складова Східних Карпат
2.	Геологічна будова та історія розвитку.	1. Загальні риси геологічної будови. 2. Розвиток рельєфу Карпат. 3. Тектонічні структури Українських Карпат. 4. Антропогенні відклади.
3.	Сучасний рельєф Українських Карпат	1. Геоморфологічні процеси та геоморфологічне районування. 2. Особливості рельєфу Передкарпатської передгірної височини.
4.	Сучасний рельєф Українських Зовнішніх Східних Карпат	1. Особливості рельєфу Зовнішньфлішових (Скибових) Карпат. 2. Особливості рельєфу Вододільно-Верховинських Карпат. 2. Особливості рельєфу Полонинсько-Чорногірських Карпат.
5.	Сучасний рельєф Українських Внутрішніх Східних Карпат	1. Особливості рельєфу Мармароського кристалічного масиву. 2. Особливості рельєфу Вулканічно-Верхньотисенських Карпат (Закарпатського низькогір'я) та Закарпатської рівнини.
6.	Клімат.	1. Радіаційний режим. 2. Особливості атмосферної циркуляції. 3. Характеристика основних метеорологічних елементів. 4. Просторові відмінності клімату.
7.	Поверхневі і підземні води	1. Загальні особливості річок. 2. Річки басейну Сяну і Дністра.
8.	Поверхневі і підземні води	1. Річки басейну Пруту і Сірету. 2. Річки басейну Тиси. 3. Озера та болота, підземні води.
9.	Ґрунтово-рослинний покрив і тваринний світ	1. Загальні риси рослинного покриву. 2. Лісова рослинність. 3. Лучна рослинність.

		4. Високогірна рослинність. 5. Грунтовий покрив. 6. Тваринний світ.
10.	Екологічні проблеми і природо-охоронна діяльність.	1. Екологічні проблеми Карпат. 2. Природоохоронні об'єкти.
11.	Природо-географічне районування	1. Фізико-географічне районування Українських Карпат. 2. Особливості природи фізико-географічних підобластей Українських Зовнішніх Східних Карпат.
12.	Особливості природи Українських Внутрішніх Східних Карпат.	1. Особливості природи Мармароського кристалічного масиву. 2. Особливості природи Вулканічно-Верхньотисенських Карпат (Закарпатського низькогір'я) та Закарпатської рівнини.

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Карпатська гірська країна та її складові частини. Загальні риси природи Західних і Східних Карпат.	2
2	Загальні риси природи інших фізико-географічних провінцій Карпат.	2
3	Геологічна будова та історія розвитку	2
4	Геоморфологічні процеси та геоморфологічне районування. Особливості рельєфу Передкарпатської передгірної височини	2
5	Особливості рельєфу Зовнішньфлішових, Вододільно-Верховинських та Полонинсько-Чорногірських Карпат	2
6	Особливості рельєфу Мармароського кристалічного масиву, Закарпатського низькогір'я та Закарпатської рівнини.	2
7	Клімат	2
8	Поверхневі і підземні води. Загальні особливості річок. Річки басейну Сяну і Дністра	2
9	Річки басейну Пруту, Сірету, Тиси. Озера та болота, підземні води.	2
10	Грунтово-рослинний покрив і тваринний світ	2
11	Екологічні проблеми і природоохоронна діяльність.	2
12	Біосферний і природний заповідники Українських Карпат. Найдавніші НПП	2
13	НПП створені у ХХІ столітті та інші об'єкти ПЗФ	2

14	Природо-географічне районування. Загальні підходи та схеми	2
15	Особливості природи фізико-географічних підобластей Передкарпатської височини та Зовнішньофлішових Карпат	2
16	Особливості природи фізико-географічних підобластей Вододільно-Верховинських Карпат	2
17	Особливості природи фізико-географічних підобластей Полонинсько-Чорногірських Карпат.	2
18	Особливості природи Українських Внутрішніх Східних Карпат.	2

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Українські Карпати – частина Карпатської гірської країни. <i>(Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до семінарського заняття)</i>	14
2	Геологічна будова та історія розвитку. Корисні копалини. <i>(Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до семінарського заняття)</i>	16
3	Сучасний рельєф Українських Карпат. <i>(Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до семінарського заняття)</i>	16
4	Клімат. <i>(Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до семінарського заняття)</i>	10
5	Поверхневі і підземні води. <i>(Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до семінарського заняття)</i>	12
6	Ґрунтово-рослинний покрив і тваринний світ. <i>(Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до семінарського заняття)</i>	6
7	Екологічні проблеми і природоохоронна діяльність. <i>(Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до семінарського заняття)</i>	20
8	Природо-географічне районування. <i>(Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до семінарського заняття)</i>	36

8. Індивідуальні завдання

Проект-презентація на тему за вибором здобувача освіти.

9. Система поточного та підсумкового контролю результатів навчання

Залік (6 семестр)

Поточне тестування та контроль самостійної роботи			Сума
Тестове опитування за лекційним матеріалом	Оцінки за усні відповіді	Індивідуальне науково-дослідне завдання	
50	30	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

1. Атлас: Геологія і корисні копалини України. – К.: Такі справи, 2001. – 168 с.
2. Боднарчук В.Г. Радянські Карпати. – К.: Радянська школа, 1968.
3. Воропай Л. І. Українські Карпати. Фізико-географічний нарис. /Л. І., Воропай, М. О. Куниця – К: Видавництво «Радянська школа». – 1996. – 168 с.
4. Географічна енциклопедія України: В 3-х т. – К.: Укр. енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1989. – Т. 1 – 416 с.
5. Гілецький Й.Р. Географія Івано-Франківської області. – Львів: ВНТЛ, 2000.
6. Гілецький Й.Р., Тимофійчук Н.М. Фізико-географічне районування Українських Карпат для цілей пізнавального туризму. / Й. Р. Гілецький, Н.М. Тимофійчук. //Географія та туризм: Науковий збірник, Випуск 53. – Київ, 2020. – С. 103–109.
7. Гілецький Й.Р. Географія Українських Карпат. – Івано-Франківськ, 2005. – 72 с.
8. Комплексний атлас України – К,: ДНВП«Картографія», 2005. – 96 с.
9. Кравчук Я.С. Геоморфологія Скибових Карпат. – Львів, Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005.
- 10.Кравчук Я. С. Геоморфологія Полонинсько-Чорногірських Карпат: Монографія. / Я.С. Кравчук – Львів, Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. – 188 с.
- 11.Комплексний атлас України. – К: ДНВП «Картографія», 2005.– 96 с.
- 12.Природа Івано-Франківської області /За ред. К.І. Геренчука. – Львів: Вид-во при Львівському ун-ті, 1973. – 160 с.
- 13.Природа Львівської області /За ред. К.І. Геренчука. – Львів: Вид-во при Львівському ун-ті, 1972. – 152 с.
- 14.Природа Українських Карпат /За ред. К.І. Геренчука. – Львів: Видав-во Львівського ун-ту, 1968. – 266 с.
- 15.Рудько Г. Інженерно-геоморфологічний аналіз Карпатського регіону України. / Г.І.Рудько, Я.С. Кравчук. – Львів, 2002. – 172 с.
- 16.Українські Карпати. Комплексний атлас автотуриста / автор-упорядник В.Грицяляк – Львів: НВФ «Карти і Атласи», 2016. – 120 с.
- 17.Цись П.М. Геоморфологія УРСР. / П.М.Цись – Львів: Вид. Львів. ун-ту, 1962. – 224 с
- 18.Рельєф України. Навчальний посібник/ [Б.О. Вахрушев, І.П.Ковальчук, О.О.Комлев, Я.С.Кравчук, Е.Т.Палієнко, Г.І.Рудько, В.В.Стецюк]; За загальною редакцією В.В.Стецюка. – К.: Видавничий дім «Слово», 2010. – 688 с.